

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 9 År 2015 Dato 8. september Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I august ble det avsagt én kategori 1-avgjørelse, mot Italia. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i august.

Månedens utvalgte: **Parrillo v. Italia**

Date: 27/08/2015 **Application no.:** 46470/11

Articles: 8; 8-1; 8-2; 34; 35; 35-1

Conclusion: Preliminary objection dismissed (Article 35-1 – Exhaustion of domestic remedies Six month period); Preliminary objection dismissed (Article 34 – Victim); Remainder inadmissible; No violation of Article 8 – Right to respect for private and family life (Article 8-1 – Respect for private life)

Fakta:

Klageren er en italiensk statsborger, som i 2002 fikk assistert befruktning i form av prøverørsbefruktning (in vitro-fertilisering) sammen med sin partner. De fem embryoene som ble innhentet gjennom behandlingen ble nedfrost. Før embryoene ble satt tilbake i klageren, døde hennes partner. Klageren bestemte seg for å ikke få embryoene satt inn, og ønsket heller å donere dem til vitenskapelig forskning, for å bidra til fremskritt i behandlingen av sykdommer som er vanskelige å kurere.

Klageren ba flere ganger muntlig om å få utlevert embryoene, noe hun ikke fikk. I desember 2011 ba hun i et brev til senteret som oppbevarte de nedfryste embryoene om å få dem utlevert, slik at de kunne bli brukt i stamcelleforskning. Dette ble avvist, under henvisning til at denne type forskning var forbudt etter nasjonal lovgivning.

Saken ble brakt inn for Domstolens storkammer etter at kammeret avsto jurisdiksjon til fordel for storkammeret.

Tredjepartsintervensjon fra The European Center for Law and Justice (ECLJ), organisasjonene Movimento per la vita, Scienza e vita, Forum delle associazioni familiari, Luca Coscioni, Amica Cicogna Onlus, L'altra cicogna Onlus, Cerco bimbo, VOX - Osservatorio italiano sui Diritti, SIFES - Society of Fertility, Sterility and Reproductive Medicine, Cittadinanzattiva og førtiseks medlemmer av det italienske parlamentet.

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Berit Bye Rinnan**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

Anførsler:

Klageren anførte at den nasjonale lovgivningens forbud mot å donere embryoer til forskning utgjorde en krenkelse av hennes rett til respekt for sitt privatliv etter artikkel 8. Hun anførte videre det var i strid med eiendomsretten etter første protokoll artikkel 1 at hun ikke kunne donere embryoene, men heller var forpliktet til å ha dem nedfrost til de døde.

Staten imøtegikk klagerens anførsler, og anførte i tillegg at saken måtte avvises.

Domstolens vurderinger:

Domstolen behandlet først statens anførsel om at saken måtte avvises på grunn av manglende uttømming av nasjonale rettsmidler. Domstolen bemerket at staten ikke hadde vist til eksempler fra nasjonale domstoler, hvor spørsmålet om å donere embryoer til forskning ble avgjort. Domstolen fant videre at det ikke var grunn til å kritisere klageren for at hun ikke anla sak om et spørsmål som var forbudt ved lov. Domstolen bemerket også at det ikke er mulig å klage inn saken sin direkte for konstitusjonsdomstolen, noe som gjør at dette ikke er et effektivt rettsmiddel som må uttømmes. Til slutt bemerket Domstolen at konstitusjonsdomstolen hadde avgjort å innstille en lignende sak, i avvente av Domstolens avgjørelse i denne saken. Domstolen konkluderte enstemmig med at anførselen om avvisning av klagen på grunn av manglende uttømming av nasjonale rettsmidler måtte avvises.

Domstolen vurderte videre statens anførsel om at saken måtte avvises som følge av manglende overholdelse av seksmånedersfristen. Domstolen viste til tidligere praksis og fastslo at hvor et inngrep i en klagers rettigheter følger direkte av nasjonal lovgivning, kan selve det at lovgivningen blir opprettholdt utgjøre et vedvarende inngrep.

Domstolen fastslo at i denne typen saker begynner ikke seksmånedersfristen å løpe før den påklagede situasjonen har blitt avsluttet. Domstolen aksepterte derfor ikke statens anførsel om at seksmånedersfristen begynte å løpe da loven trådte i kraft. Domstolen avviste derfor statens anførsel om manglende overholdelse av seksmånedersfristen med et flertall.

Domstolen tok deretter for seg statens anførsel om at klageren ikke var offer etter artikkel 34. Domstolen fant at klageren hadde vært forhindret fra å donere embryoene fra loven trådte i kraft, og at situasjonen ikke hadde endret seg siden. Domstolen fant at det at klageren ønsket å donere embryoene da hun klagde saken inn til Domstolen gjorde at hun hadde status som offer. Domstolen avviste med et flertall anførselen om at klageren ikke var offer.

Domstolen vurderte deretter klagerens anførsel om krenkelse av artikkel 8. Domstolen bemerket at denne saken var første gang Domstolen måtte vurdere om retten til respekt for privatliv etter artikkel 8 kunne omfatte retten som klageren påberopte seg til å bruke embryoer fra

§ Article 8 – Right to respect for private and family life

1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

prøverørsbehandling for å donere dem til forskning. Domstolen fant at klagerens mulighet til å utøve et bevisst og gjennomtenkt valg rundt skjebnen til hennes embryoer gjaldt en intim del av hennes privatliv, og derfor var knyttet til hennes rett til selvbestemmelse. Domstolen fant derfor at artikkel 8 kunne anvendes i saken, og at anførselen ikke kunne avvises på noe annet grunnlag. Domstolen slo fast at forbudet mot å donere embryoene utgjorde et inngrep, og at det var foreskrevet ved lov. Deretter vurderte Domstolen om inngrepet hadde sin bakgrunn i et saklig formål. Domstolen fant at inngrepets formål kunne sies å være beskyttelse av moral og andres rettigheter og friheter. Domstolen presiserte at dette ikke innebar en vurdering fra Domstolens side om ordet «andres» omfattet menneskelig embryoer. Domstolen vurderte deretter om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn. Domstolen fant at staten måtte ha en vid skjønnsmargin i denne saken, som omhandlet sensitive moralske og etiske spørsmål. Domstolen kom også til at det ikke forelå noen europeisk konsensus om dette spørsmålet. Domstolen bemerket at den nasjonale lovgivningen hadde vært gjenstand for betydelige diskusjoner, og at lovgiver hadde tatt hensyn til de ulike interessene, særlig statens interesse i å beskytte embryoet på den ene siden og interessene til personer som ønsker å utøve sin rett til selvbestemmelse gjennom å donere sine embryoer til forskning. Domstolen bemerket også at det ikke forelå noe bevis om hva klagerens partner, som hadde samme interesse i embryoene som henne, ville ha ønsket. Dessuten var det ingen nasjonale bestemmelser som regulerte dette. Domstolen fant at staten ikke hadde gått utenfor sin skjønnsmargin, og at forbudet var nødvendig i et demokratisk samfunn etter artikkel 8 (2). Domstolen konkluderte derfor med seksten stemmer mot en at det ikke forelå en krenkelse av klagerens rettigheter etter artikkel 8.

Har du kommentarer eller spørsmål? Send mail til:
c.b.astrup@nchr.uio.no

Domstolen vurderte til slutt klagerens anførsel om krenkelse av første protokoll artikkel 1. Domstolen fant at embryoer ikke kunne reduseres til «eiendom» etter bestemmelsen. Domstolen konkluderte derfor enstemmig med at første protokoll artikkel 1 ikke kunne anvendes på denne saken, og at denne anførselen måtte avvises etter artikkel 35 (3) og (4).

Norsk sammendrag på Lovdata.no

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- Norsk senter for menneskerettigheters EMK-sider
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek
- EMD-bulletins internettsider

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: August

Det ble ikke avsagt flere kategori 1-avgjørelser i august.

Avgjørelser mot Norge: August

Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i august.

*

*

*